

Fənn sillabusu

İxtisas: 6004005 -"Maliyyə"
Fakültə: İqtisadiyyat və idarəetmə
Kafedra: Maliyyə idarəetməsi və audit

I.Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Maliyyə bazarları (ARTN-nin 07.08.2018-ci il tarixli F-537 sayılı əmr ilə təsdiq edilmişdir).
Kodu: IPF- B13
Tədris ili: I (2025/2026)
Semestr: II
Tədris yükü: Cəmi: 14 saat - (10 saat müəhazirə, 4 saat seminar)
Tədris forması: Qiyabi
Tədris dili: Azərbaycan dili
AKTS üzrə kredit: 4 kredit
Auditoriya:

II.Müəllim haqqında məlumat: Bədəlov Əlixan Mehman oğlu, iqt.e.n., dos.

Məsləhət günləri: I-V gün saat 11⁵⁰-12²⁰
E-mail ünvanı: alixan.badalov@mail.ru
Kafedranın ünvanı: Lənkeran ş., Füzuli küç.,170-a

III.Tövsiyyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas

1. Quliyev E., Qurbanzadə Ş. Maliyyə bazarlarının əlifbası. Bakı, 2017
2. Ələkbərov Ə., Məmmədov Z., Hüseynova A. "Maliyyə bazarları". Ali məktəblər üçün dərs vəsaiti. Bakı, 2021
3. Ataşov B.X. Maliyyə bazarları. "Kooperasiya" nəşriyyatı. Bakı, 2016
4. E.Sadiqov "Azərbaycanın qiymətli kağız bazarı və onun inkişaf perspektivləri".Sankt-Peterburq, 2003.
5. Финансовые рынки : учебник / О. Н. Углицких, И. И. Глотова, Е. П. Томилина, Ю. Е. Сизон. — Ставрополь : АГРУС, 2024. — 368 с.
6. Современный финансовый рынок : учебник и практикум для вузов / ответственные редакторы Н. Б. Болдырева, Л. Г. Решетникова, Г. В. Чернова. — 3-е изд., перераб. и доп. — Москва : Издательство Юрайт, 2025. — 415 с.
7. Михайленко, М. Н. Финансовые рынки и институты : учебник для вузов / М. Н. Михайленко. — 3-е изд., перераб. и доп. — Москва : Издательство Юрайт, 2025. — 351 с.

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən İqtisadiyyata giriş fənnin tədrisi vacibdir.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Daxili və xarici resursların iqtisadi inkişafa cəlb edilməsini təmin edən maliyyə bazarının mövcudluğu zərurətinə çevrilir. Belə ki, müasir şəraitdə maliyyə bazarları mülkiyyət formasından asılı olmayaraq həm mikroiqtisadi səviyyədə, həm də dövlət səviyyəsində onların maliyyə resursları ilə təmin edilməsində mühüm rol oynayır. Deməli, bazar iqtisadiyyatının inkişafı maliyyə bazarı olmadan mümkün deyildir. Maliyyə bazarı pul vəsaitlərinin hərəkətinin təşkil edilməsinin xüsusi forma və sferası olub maliyyə münasibətləri sferasında alqı-satqı münasibətlərinin məcmusudur. Maliyyə bazarının rolu onun yerinə yetirdiyi funksiyalarla müəyyən edilir. Maliyyə bazarı ehtəzər bazar formasıdır ki, burada əmtəə kimi maliyyə resursları çıxış edir. Başqa sözlə, maliyyə bazarı pul vəsaitlərinin iqtisadi subyektlər arasında bölgüsünü təmin edən bazardır. Maliyyə bazarının məqsədi pul vəsaitlərinin səmərəli şəkildə səfərbər edilməsini və onların maliyyə resurslarına ehtiyacı olanlara satışını təmin etməkdən ibarətdir. Maliyyə bazarının rolu onun yerinə yetirdiyi funksiyalarla müəyyən edilir. "Maliyyə bazarları" fənni tələbələrin pul və kapital bazarlarının fəaliyyəti sahəsinin formalaşması və fəaliyyəti üzrə nəzəri və praktiki biliklərə yiyələnməsinə; Maliyyə bazarlarının mahiyyəti, funksiyaları və təsnifatı; müasir dövrdə Azərbaycanda maliyyə bazarının mövcud vəziyyəti və fəaliyyət xüsusiyyətləri, sığorta bazarı, qiymətli kağızlar bazarı və birja, Beynəlxalq maliyyə bazarları və s. iştirakçıları fəaliyyətinin tənzimləməsinin və nəzarətinin səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi üçün zəruri olan nəzəri anlayışların və praktiki bacarıqların tələbələrə çatdırılmasına yönəldilmişdir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII.Qiymətləndirmə: Tələbələr bilii 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır. İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş materialı dərinədən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir;
- 9 bal-tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir;
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yui verir;
- 7 bal- tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir;
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür;
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir;
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərəkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəberə var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəberə var;
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	Əla	A
2.	81-90	Çox yaxşı	B
3.	71-80	Yaxşı	C
4.	61-70	Kafi	D
5.	51-60	Qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	Qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülecək.

X. Təqvim mövzu planı: Cəmi: 14 saat – (10 saat mühazirə, 4 saat seminar)

№	Keçirilən <u>mühazirə</u> , <u>seminar</u> , məşğələ, laboratoriya və sərbəst mövzuların məzmunu	Mühazirə		Seminar	
		Saat	Tarix	Saat	Tarix
1	2	3	4	5	6
	Mühazirə mövzuları				
1	Mövzu: Fənnin predmeti, metodu və Azərbaycanda maliyyə bazarının ümumi xarakteristikası Plan: 1. Maliyyə bazarının mahiyyəti, predmeti və metodları 2. Maliyyə bazarının məqsədi və rolu 3. Maliyyə bazarının funksiyaları və prinsipləri 4. Maliyyə bazarının iştirakçıları (subyektləri) və onların bazara çıxışı 5. Maliyyə bazarının növləri 6. Maliyyə bazarlarının fərqli kriteriyalara görə təsnifatı 7. Azərbaycanda maliyyə bazarının ümumi xarakteristikası Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-7]	2		2	
2	Mövzu: Qiymətli kağızların təsnifatı Plan: 1. Qiymətli kağızların mahiyyəti, növləri və funksiyaları 2. Səhm, onun əsas xüsusiyyətləri və növləri 3. İstiqraz, onun mahiyyəti, xüsusiyyətləri və növləri 4. Veksel, onun mahiyyəti, əsas xüsusiyyətləri və növləri 5. Çek və bank sertifikatları Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-7]	2			
3	Mövzu: Qiymətli kağızlar bazarı və valyuta bazarı Plan: 1. Qiymətli kağızlar bazarının modelləri 2. Qiymətli kağızlar bazarının mahiyyəti, növləri və əhəmiyyəti 3. Qiymətli kağızlar bazarının təsnifatı və idarəedilməsi 4. Valyuta bazarının mahiyyəti, onun funksiyaları, növləri və əhəmiyyəti 5. Valyuta bazarının obyekt, subyektləri və riskləri Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-6]	2		2	

4	Mövzu: Pul bazarı, kapital bazarı, qızıl bazarı və sığorta bazarı Plan: 1. Pul bazarının mahiyyəti, əsas məqsədi, alətləri və iştirakçıları 2. Kapital bazarının mahiyyəti, alətləri, növləri, iştirakçıları və funksiyaları 3. Qızıl bazarının mahiyyəti, funksiyaları, əsas alətləri və iştirakçıları 4. Sığorta bazarı, onun funksiyaları, alətləri və iştirakçıları Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-7]	2			
5	Mövzu: Maliyyə bazarında birjalar Plan: 1. Maliyyə bazarında birjaların yeri, funksiyaları, növləri və iştirakçıları 2. İnkişaf dərəcələrinə görə birjaların təsnifatı 3. Birja indeksləri 4. Bakı Fond Birjası Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-7]	2			
X	Cəmi:	10		4	

XI. Fənn üzrə tələblər: Maliyyə bazarı sahəsində yaradıcı, təşəbbüskar kadrların hazırlanmasında Maliyyə bazarları fənninin öyrənilməsinin mühüm rolu vardır. Maliyyə bazarları münasibətlərinin iqtisadi mahiyyətinin öyrənilməsi, onun ictimai proseslərdə yerinin və rolunun araşdırılması maliyyə fəaliyyətinin dəqiq sərhədlərini müəyyənləşdirməyə, mövcud maliyyə bazarları münasibətlərinin vəziyyətini peşəkarcasına qiymətləndirməyə, onun inkişafının nəticələrini əvvəlcədən görməyə imkan verir. Bu istiqamətdə xüsusilə aşağıdakılar tələb olunur:

Fənni öyrənməklə tələbələr bilməlidir:

- Maliyyə bazarı fənninin predmeti və metodu haqqında biliklərə yiyələnmək;
- Maliyyə bazarının məqsədi, yaranması zəruriliyi və funksiyaları haqqında biliklərə yiyələnmək;
- Maliyyə bazarının iştirakçıları (subyektləri) və onların bazara çıxışı haqqında biliklərə yiyələnmək;
- Azərbaycanda maliyyə bazarı haqqında biliklərə yiyələnmək;
- Qiymətli kağızların mahiyyəti və müxtəlif meyarlar üzrə təsnifləşdirilməsi haqqında biliklərə yiyələnmək;
- Qiymətli kağızlar bazarının mahiyyəti, rolu, əhəmiyyəti, modeli, funksiyaları, xüsusiyyətləri və əlamətləri və idarəedilməsi haqqında biliklərə yiyələnmək;
- Pul bazarı anlayışı, əsas alətləri və pul bazarı iştirakçıları haqqında biliklərə yiyələnmək;
- Kapital bazarının mahiyyəti və müxtəlif meyarlara görə qruplaşdırılması haqqında biliklərə yiyələnmək;
- Qızıl bazarının məzmunu və funksiyaları haqqında biliklərə yiyələnmək;
- Sığorta bazarı, onun təşkili prinsipləri və strukturu haqqında biliklərə yiyələnmək;
- İnkişaf dərəcələrinə görə birjaların təsnifatı və birja indeksləri haqqında biliklərə yiyələnmək;
- Bakı Fond Birjası haqqında biliklərə yiyələnmək və s.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

Tələbələr:

- Maliyyə bazarı fənninin predmeti və metodu haqqında biliklər əldə edir;
- Maliyyə bazarının məqsədi, yaranması zəruriliyi və funksiyaları haqqında biliklər əldə edir;
- Maliyyə bazarının iştirakçıları (subyektləri) və onların bazara çıxışı haqqında biliklər əldə edir;
- Azərbaycanda maliyyə bazarı haqqında biliklər əldə edir;
- Qiymətli kağızların mahiyyəti və müxtəlif meyarlar üzrə təsnifləşdirilməsi haqqında biliklər əldə edir;
- Qiymətli kağızlar bazarının mahiyyəti, rolu, əhəmiyyəti, modeli, funksiyaları, xüsusiyyətləri və əlamətləri və idarəedilməsi haqqında biliklər əldə edir;
- Pul bazarı anlayışı, əsas alətləri və pul bazarı iştirakçıları haqqında biliklər əldə edir;
- Kapital bazarının mahiyyəti və müxtəlif meyarlara görə qruplaşdırılması haqqında biliklər əldə edir;
- Qızıl bazarının məzmunu və funksiyaları haqqında biliklər əldə edir;
- Sığorta bazarı, onun təşkili prinsipləri və strukturu haqqında biliklər əldə edir;
- İnkişaf dərəcələrinə görə birjaların təsnifatı və birja indeksləri haqqında biliklər əldə edir və s.

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrini öyrənilməsi:

XIV: Kollektiv sualları:

--blok--

1. Maliyyə bazarının mahiyyəti, predmeti və metodları
2. Maliyyə bazarının iştirakçıları (subyektləri) və onların bazara çıxışı
3. Maliyyə bazarının növləri

--blok--

4. Qiymətli kağızların mahiyyəti, növləri və funksiyaları
5. Səhm, onun əsas xüsusiyyətləri və növləri
6. Qiymətli kağızlar bazarının modelləri
7. Valyuta bazarının mahiyyəti, onun funksiyaları, növləri və əhəmiyyəti

--blok--

8. Pul bazarının mahiyyəti, əsas məqsədi, alətləri və iştirakçıları
9. Kapital bazarının mahiyyəti, alətləri, növləri, iştirakçıları və funksiyaları

10. Maliyyə bazarında birjaların yeri, funksiyaları, növləri və iştirakçıları

XV: İmtahan sualları

--blok--

1. Maliyyə bazarının mahiyyəti, predmeti və metodları
2. Maliyyə bazarının məqsədi və rolu
3. Maliyyə bazarının funksiyaları və prinsipləri
4. Maliyyə bazarının iştirakçıları (subyektləri) və onların bazara çıxışı
5. Maliyyə bazarının növləri

--blok--

6. Qiymətli kağızların mahiyyəti, növləri və funksiyaları
7. Səhm, onun əsas xüsusiyyətləri və növləri
8. İstiqraz, onun mahiyyəti, xüsusiyyətləri və növləri
9. Veksel, onun mahiyyəti, əsas xüsusiyyətləri və növləri
10. Çek və bank sertifikatları

--blok--

11. Qiymətli kağızlar bazarının modelləri
12. Qiymətli kağızlar bazarının mahiyyəti, növləri və əhəmiyyəti
13. Qiymətli kağızlar bazarının təsnifatı və idarəedilməsi
14. Valyuta bazarının mahiyyəti, onun funksiyaları, növləri və əhəmiyyəti
15. Valyuta bazarının obyekt, subyektləri və riskləri

--blok--

16. Pul bazarının mahiyyəti, əsas məqsədi, alətləri və iştirakçıları
17. Kapital bazarının mahiyyəti, alətləri, növləri, iştirakçıları və funksiyaları
18. Qızıl bazarının mahiyyəti, funksiyaları, əsas alətləri və iştirakçıları
19. Sığorta bazarı, onun funksiyaları, alətləri və iştirakçıları
20. Azərbaycanda maliyyə bazarının ümumi xarakteristikası

--blok--

21. Maliyyə bazarında birjaların yeri, funksiyaları, növləri və iştirakçıları
22. İnkişaf dərəcələrinə görə birjaların təsnifatı
23. Birja indeksləri
24. Bakı Fond Birjası
25. Maliyyə bazarlarının fərqli kriteriyalara görə təsnifatı

Sillabus "Maliyyə idarəetməsi və audit" kafedrasının 26 dekabr 2025-ci il (07 sayılı protokol) tarixli iclasında təsdiq olunmuşdur

Kafedra müdiri:

Ə.Ə.

dos. Əlixan Bədəlov

Fənn müəllimi:

Ə.Ə.

dos. Əlixan Bədəlov

Dexan Ə.Ə. dos. Ə.Ə.Ə.Ə.